

Éjszaka, amikor az őrszobán egy árva lelket sem lehetett találni, Matyusin ceruzát és papírt szerzett magának, és firkantott egy üzenetet Jelszkbe. A papír arra futotta, hogy tudassa, él és egészséges, és könyörgött, hogy küldjenek neki tíz rubelt, mert sürgősen szüksége van rá, az élete múlik rajta. Szemében könnycsepp remegett, amikor arra gondolt, hogy ezt a levelet az apja meg az anyja a kezében fogja tartani, mintha nem is a papírt érintette vol-

na, hanem az anyja érdes kezét, és sehogy sem tudott elszakadni tőle. A napok várákozásban teltek. Végül megérkezett otthonról a levél. A borítékot erősen leragasztották, úgyhogy türelmesen felbontotta, de még egy árva rubel sem akadt benne. Csak egy ferdén, az anyja gondos kézírásával teleírt lap. De abban, amit Alekszandra Jakovlevna a fiának írt, egyetlen szó sem esett a pénzről, amit Matyusin sürgősen kért. Az anyja beszámolt róla, mit csinált reggel óta, mintha a fiának csakis ezen járt volna az esze; azt is megírta, hogy apjával együtt örülnek, hogy él és egészséges, meg hogy legalább a seregben hagyjon fel az egészsége rongálásával, a dohányzással; aztán a levél végén ez állt: „Írj nekünk, Vaszenyka, kívánunk neked erőt, egészséget, boldogságot és sikereket a munkádhoz meg a tanulmányaidhoz.”

Éjszaka az őrszobán, amint az alvó bajtársai között a priccsén feküdt, Matyusin csöndesen sírdogált, mintha csak látta volna a sötétben az apja fukar ábrázatát, hallotta volna negédes, szánakozó hangját, amilyen Jakov halála után lett – egy tízest sajnálsz, de a gyerekeidet nem, hogy légy átkozott! Amikor váratlanul megátkozta az apját, a lelke lecsendesedett, úgyhogy a szeme magától leragadt, és elaludt, aztán később, már az éjszaka kellős közepén felrázták, hogy menjen fel a toronyba.

Az éjszaka világos volt. A zóna csöndes fényei, melyek olyanok voltak, mint a szentjánosbogarak, meg az égen szétszórt csillagok olyan jól látszottak, mintha egy közeli partról nézte volna őket, az éjszakai levegő pedig úgy ömlött el közöttük, mint egy bővizű folyó, amely fényesen hömpölygött a végtelen sztyeppén. Matyusin kiüresedve úszott hajnalig ezen a folyón, nem ismert többé bánatot, és beringatózott a füstölgő köd hatalmas kikötőjébe. A hajnali köd kábító dohányillatot árasztott, vagy még inkább a sztyeppe füveinek illata terjengett. Matyusin már néhány napja füstölnivalóra vágyott; a században dohányt kérni kölcsön, vagy csikket lőni a csicskások osztályrésze volt, akiktől az illetményüket az utolsó kopejkáig elvették, aztán pedig szolgálattételekre kényszerítették egy kis alamizsnáért – ilyen csicskás lett Rebrovból a kaszár-

nyában és az őrségben is. Matyusin mohón beszívta a ködöt, és elképzelni sem tudta, hogyan szerezhetne cigarettát. Amikor ki-világosodott, az állomást felverte az első, a legkorábbi helyiérdeklő szerelvény dübörgése. A falu felől egy ember lépkedett az úton. Matyusin, amint a toronyból meglátta, megörült neki ez után az éjszaka után, de aztán hirtelen észrevette, hogy ez a valaki füstöt ereget – megy és dohányzik. Ekkorra már egy vonalba is ért a toronnyal, és leginkább a magányossága miatt felnézett a közelben álló kiskatonára, és üdvözlésképpen odaintett neki. Ha nem intett volna, Matyusin nem tette volna meg azt, ami mintegy magától megtörtént, amikor megszólította ezt az embert, aki büntudatosan megállt az úton.

– Van füstölnivalód? Dobj meg egygel, segíts ki!

– De hát hogyan? – kapta fel a fejét a férfi, de kész volt szívességet tenni, és a kerítés mellett topogott.

A fickó olyan közel állt, hogy Matyusin sajnálta volna tovább engedni, ráadásul segíteni is akart, úgyhogy Matyusin közelebb hívta:

– Gyere ide legalább, van itt egy rés.

A szomszédos őrtornyok úgy kétszáz méterre álltak az övétől. Óvatosan felmérte, nem kerül-e valakinek a látóterébe, és meggyőződött róla, hogy senki nem vehet észre semmit. A férfi egyszerű, munkás kinézetű ember volt – valószínűleg pályamunkás, és ebben az időben nem igyekezhetett sem tiszt, sem smasszer az állomásra. A dolog egyetlen percet vett igénybe. Matyusin lemaszott az útra. A férfi riadtan, félve bedugott neki a résen át egy szál cigarettát, és mivel Matyusinnak nem volt gyufája, még ott, a kerítésnél gyorsan rágyújtott a férfi csikkjéről. Aztán hamar szét is váltak, és mindketten megkönnyebbültek.

Ez a gondtalan boldogság, ami a markába szorított parázsló, forró cigaretta élvezetétől elfogta, amikor a reggeli könnyedséget árasztó úton távolodó férfi után nézett, nem sokáig hathatta át Matyusin lelkét: ismeretlen zaj hallatszott, amely az őrszobától indult ki, és a felvezető útra hamarosan kiugrott, mintha csak a tenger mélyéből bukkant volna föl, néhány katona, és géppisztolyuk

kal zörögve, fejvesztve rohantak felé. Matyusin az egyikük hátán megpillantott egy adó-vevőt meg az antennáját, meglátta Pomogalov tányérsapkáját, és kirázta a hideg, mert azt gondolta, hogy valahol a körzetében támadás vagy szökés történt.

A raj dübörögve az őrtorony alá ért, és némán körbevette. Nem futottak tovább, hanem dühösen és megütközve néztek rá a felvezető útról. Pomogalov megigazította a tányérsapkáját, és most már lassabbra fogva a tempót, elindult felfelé, közben fenyegetően felszólította, hogy nyissa ki az ajtót, mintha Matyusin nem őrként állt volna a toronyban, hanem bezárkózott és ellenük védekezett volna.

A feszült csöndben Pomogalov körbeszaglászott, és lehiggadt.

– Na, mi van, jólesett a cigi? Tudod, mi jár az ilyen cigarettaszünetért? És füstölnivalóért hová mentél, talán a zónába? Csak nem fűvel kényeztetted magad? Értem... Szóval játsszuk a némát...

A törzsőrmester nehézkesen lekászálódott a toronyból, egy szót se szólt többet, a raj pedig visszamasírozott az őrszobához. Matyusin kivárta a váltást. Reggel Dibenko érkezett a rajjal, és amikor mindenki hallgatott, ő elnevette magát:

– Na, mi van, halálraítélt, tényleg a zónában jártál füstölnivalóért? Vagy jöttek hozzád a síttesek, és adtak szívnyivalót? Még ilyet! Te csábítottad őket ide egy kis vodkával, vagy ők téged oda? Te ostoba, minek keverted a szart, nem megmondtam, hogy korai ez még neked?!

Ekkor Matyusin is önkéntelenül elmosolyodott, amint a hallgatag és valahogy neheztelő arcokat nézte maga körül, és nem értette, mi olyan retteneteset csinált. És azt sem foghatta fel, honnan tudhatták meg az őrszobán, hogy elhagyta a helyét, hiszen senki sem volt a közelében, ráadásul minden ködbe burkolózott. Ugyanakkor mindenki tudta, hogy elhagyta, habár mindeközben úgy vélték, hogy azon a hajnalon a zónából kapott valamit, a síttesektől, amiről pedig szó sem volt.

A törzsőrmester az őrszobán büntetést szabott ki rá, de ez csak a szokásos piszkos munkából állt: téglával le kellett vakarnia az

öntöttvas küblit az árnyékszéken. Korábban sosem süllyedt odáig, hogy a küblit kellett volna pucolnia, de most mindenki láthatta, hová indul téglával a kezében a törzsőrmester parancsára. Amíg csutakolta a vécét, senki sem ment be elvégezni a dolgát, kivéve magát Pomogalovot, aki anélkül, hogy zavartatta volna magát, ráült a budira, harag nélkül vigyorgott, és azt mondta:

– Bocsáss meg, fiam, nem bírtam már tovább. Az én szarom itt nem idegen, megérted, ugye? Különben mit szívtál? Jól van, akkor csak hallgassunk, hallgassunk... Túl korán kezded. Csak lassabban a testtel! Tudod, fiam, a zóna nem szereti azokat, akik túl gyorsan előreszaladnak, megbünteti őket.